

TNO-rapport

Polarisavenue 151
Postbus 718
2130 AS Hoofddorp

www.arbeid.tno.nl

Strategie Arbo bibliotheek Nederland 2004-2008

T 023 554 93 93
F 023 554 93 94

Van documentatiecentrum naar virtueel kenniscentrum

Datum 7 januari 2005

Auteurs Charles Lavell
Jos de Lange

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd uitgebracht, wordt voor de rechten en verplichtingen van opdrachtgever en opdrachtnemer verwezen naar de Algemene Voorwaarden voor Onderzoeks- opdrachten aan TNO, dan wel de betreffende terzake tussen partijen gesloten overeenkomst. Het ter inzage geven van het TNO-rapport aan direct belanghebbenden is toegestaan.

© 2005 TNO

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Collectiebeleid	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Doel en activiteiten	5
2.2	Collectievormingsprofiel	5
2.3	Vraagsturing.....	6
2.5	Conclusie.....	6
3	Functie en belang van de AB-NL	7
3.1	Inleiding	7
3.2	Huidige activiteiten van de AB-NL en het belang ervan	7
3.3	Functie en belang van de AB-NL	7
3.3	Conclusie.....	8
4	De positie van de AB-NL in de Nederlandse arbokennisinfrastructuur .	9
4.1	Inleiding	9
4.2.1	AP-NL en AB-NL in 2004.....	9
4.2.2	AP-NL en AB-NL: 2005-2008	9
4.3.1	Financiering van de AB-NL in 2004.....	10
4.3.2	Financiering van de AB-NL: 2005-2008	10
4.4.1	Doelgroepen in 2004	11
4.4.2	Doelgroepen: 2005-2008.....	11
4.5.1	Gebruik en bereik van de AB-NL in 2004	11
4.5.2	Gebruik en bereik van de AB-NL: 2005-2008.....	12
4.6.1	Documentatiecentrum in 2004	13
4.6.2	Virtueel kenniscentrum: 2005-2008.....	13
4.7	Conclusie.....	13
5.	Samenvattende eindconclusie	14

1 Inleiding

De Arbo Bibliotheek Nederland (AB-NL) neemt met haar vakliteratuur een unieke positie in. Daarbij heeft de toegankelijkheid van de nationale (vak)literatuur de hoogste prioriteit. De AB-NL realiseert dit door aan de ene kant het verzamelen van uniek materiaal (waaronder scripties, publicaties van ‘arbo-organisaties’ en overige grijze literatuur en door aan de andere kant de nationale (vak)literatuur op het kennisdomein vergaand te ontsluiten en beschikbaar te stellen.

Bij de ontsluiting en beschikbaarstelling van de (vak)literatuur wordt behalve met ‘arboprofessionals’ ook rekening gehouden met de behoeften van bijvoorbeeld werkgevers-, werknemers- en brancheorganisaties. Kortom niet alleen wetenschappelijke literatuur wordt toegankelijk gemaakt, maar ook (vak)literatuur ten behoeve van genoemde organisaties.

De AB-NL is niet de enige partij die (vak)literatuur op het kennisdomein Arbeidsomstandigheden, verzuim en reïntegratie toegankelijk maakt en gratis raadpleegbaar stelt

via internet. Andere Nederlandse bibliotheken op het kennisdomein zijn echter moeilijker toegankelijk voor de doelgroepen. De mate van ontsluiting van (vak)literatuur is beperkt en deze bibliotheken concentreren zich doorgaans op het toegankelijk maken van met name wetenschappelijke literatuur. Dat laatste is onvoldoende voor doelgroepen die (ook) behoefte hebben aan niet-wetenschappelijke literatuur op het kennisdomein. Denk daarbij aan branche-, werkgevers- en werknemersorganisaties.

De AB-NL maakt integraal onderdeel uit van de activiteiten t.b.v. het Arbo Platform Nederland. Doel van de AB-NL is het werven, beschrijven, toegankelijk maken en beschikbaarstelling van vastgelegde kennis en (naslag)informatie op het domein Arbeidsomstandigheden, verzuim en reïntegratie. Op deze wijze is er één informatie- en kennisknooppunt dat zicht geeft op de stand van de techniek, wetenschap en regelgeving.

Activiteiten om dat doel te bereiken zijn:

- het onderhouden van een infrastructuur ter ondersteuning van de praktijk van arbo-professionals en in toenemende mate ook andere doelgroepen, zodat zij zich kunnen informeren, kunnen raadplegen en kunnen beschikken over de stand van de techniek, wetenschap en regelgeving;
- het realiseren van een elektronisch en virtueel informatie- en kennisknooppunt, waar betrouwbare, relevante, actuele, volledige (documentaire) informatie op het kennisdomein ‘arbeidsomstandigheden, verzuim en reïntegratie’ te raadplegen is;
- het onderhouden en realiseren van een informatie- en kennisknooppunt, die op een efficiënte en effectieve wijze de (documentaire) informatie beschikbaar stelt aan de in de subsidieontwikkeling omschreven doelgroepen. Dat zijn behalve arboprofessionals ook branche-, werkgevers- en werknemersorganisaties.

Momenteel is de AB-NL in de eerste plaats een documentatiecentrum bestaande uit een fysieke collectie (boeken, rapporten en tijdschriften). De snelle ontwikkeling van het internet, de digitalisering van de maatschappij, de enorme voorraad aan kennis die hierdoor op het internet beschikbaar is gekomen, en die door velen niet meer valt te overzien, vraagt zelf ook weer om wegwijzers die aangeven waar precies welke kennis en informatie kan worden verkregen. De AB-NL wenst met deze ontwikkelingen mee te gaan en uit te groeien tot een nationaal ‘arbokenniscentrum’ In deze nota willen wij de nieuwe richting beschrijven die de AB-NL de komende jaren zal inslaan. Het gaat om een strategie of beleidsplan waarin duidelijk sprake is van een algehele

vernieuwing: de AB-NL zal van een documentatiecentrum met een fysieke collectie transformeren naar een virtueel kenniscentrum met uitsluitend digitale informatie.

2 Collectiebeleid

2.1 Inleiding

Uitgaande van de huidige activiteiten van de AB-NL - het werven, beschrijven, toegankelijk maken en beschikbaarstelling van vastgelegde kennis en (naslag)informatie op het domein Arbeidsomstandigheden, verzuim en reïntegratie – is het opstellen en formuleren van een collectiebeleid van essentieel belang. In dat beleid is vastgelegd welke vastgelegde kennis en informatie de AB-NL collectioneert, de wijze waarop er wordt gecollectioneerd en voor welke doelgroepen. Deze zaken komen in dit hoofdstuk aan de orde. Eerst bespreken wij doel en activiteiten van het collectiebeleid, vervolgens het zogenaamde collectievormingsprofiel en tenslotte de kern van het collectiebeleid: vraagsturing

2.2 Doel en activiteiten

Het collectiebeleid van de AB-NL is erop gericht het beleidsmatig bijeenbrengen van informatiedragend materiaal, dat kennis of (naslag)informatie bevat opdat de doelgroepen toegang hebben tot de juiste en relevante informatie.

Onderdeel van dat collectiebeleid zijn de volgende activiteiten:

- zich informeren over de beschikbaarheid van informatie op gedefinieerd kennisdomein;
- het selecteren uit de beschikbare informatie op basis van een collectievormingsprofiel;
- het beoordelen of de beschikbare informatie aangeschaft of gedownload moet worden;
- het aanschaffen/bestellen/toestemming vragen voor het opnemen van informatie in de collectie;
- het laten beschrijven van de informatie;
- het opnemen van deze beschrijving in de collectie (het databestand);
- het toezien op het actueel en betrouwbaar blijven van de opgenomen informatie (saneren).

De collectie van de AB-NL beschrijft vakliteratuur, onafhankelijk van de informatiedrager, op het gedefinieerde kennisdomein. Onafhankelijk van de informatiedrager impliceert dat in de catalogus ook literatuur te vinden is die gepubliceerd is op het internet. De volgende documenttypen worden gecollectioneerd en beschreven: boeken, tijdschriftartikelen, (onderzoeks)rapporten, scripties, proefschriften, adviezen, statistieken, wet- en regelgeving, richtlijnen, normen, leerboeken, case studies, checklists, publicaties van de sociale partners en publicaties van internationale organisaties.

2.3 Collectievormingsprofiel

Voor het opstellen van een collectievormingsprofiel wordt de bestaande collectie jaarlijks geanalyseerd door een overzicht te maken van kosten/uitgaven, aanwinsten per rubriek, saneringen per rubriek, uitleengegevens (tot 2006), gebruiksgegevens en doorlooptijd van het document (ontvangst - beschikbaarheid). Vervolgens moet worden vastgesteld of de collectie aan de doelstellingen beantwoordt op grond van het collectievormingsprofiel, een subjectieve beoordeling door deskundigen, checklists en gebruik(er)sonderzoeken.

Deze activiteiten moeten de kwaliteit van de collectie zo hoog mogelijk

houden. De kwaliteit moet hoog zijn wil de collectie een bijdrage leveren aan een optimale informatievoorziening op het terrein van arbeidsomstandigheden, verzuim en reïntegratie t.b.v. de afzonderlijke doelgroepen.

2.4 Vraagsturing

Tot 2004 heeft de AB-NL een selectieprofiel op basis van trefwoorden gemaakt als selectie bij de aanschaf van literatuur op het gebied van arbeidsomstandigheden, verzuim en reïntegratie. Met dit profiel beoogt de AB-NL het kwantitatieve doel te bereiken van een collectie die tenminste voor 80 procent uit nationale en internationale bronnen op de drie kerngebieden bestaat.

In 2004 heeft de AB-NL een correspondentennetwerk of adviesgroep instellen om de collectie door te lichten. Deze groep van deskundigen (arboprofessionals) wordt naast een oordeel over de kwantiteit van de collectie (is de collectie compleet?) ook een oordeel over de kwaliteit van de collectie (is de collectie representatief?) gevraagd.

Verder zijn ook gebruikers van de collectie veel meer bij het collectiebeleid betrokken. Daartoe is in 2002 een gebruik(er)sonderzoek uitgevoerd. Ook gegevens over gebruik en gebruikers van de collectie gaan in toenemende mate deel uitmaken van het collectiebeleid. Dat zijn behalve polls of gebruikersonderzoeken ook (technische) gegevens als logs van zoekacties, aantal raadplegingen, vragen van helpdesks en monitoring. Ook kunnen gebruikers sinds december 2003 via de rubriek 'Publicaties' op www.arbo.nl zelf publicaties aanmelden voor de collectie van AB-NL en opmerkingen over de collectie geven. Verder kunnen gebruikers bij een niet-geslaagde zoekactie in de AB-NL aangeven hoe zij gezocht hebben. Dat leert ons iets over zoektermen en zoekgedrag van gebruikers, dat moet resulteren in aanpassing en verbetering van de zoekfaciliteiten van de AB-NL.

Al deze activiteiten staan bekend als vraagsturing: zorgen dat de collectie biedt wat gebruikers vragen of nodig hebben. Tenslotte mag het duidelijk zijn dat deskundigen en gebruikers niet alleen een rol gaan spelen bij de aanschaf, maar ook bij het saneren van de collectie.

2.5 Conclusie

Vraagsturing staat **centraal** in het collectiebeleid van de AB-NL, zeker vanaf 2004. **Kernactiviteit** is niet meer de coördinatie van de collectie door een professional in dienst van de AB-NL (aanbodgericht), maar de concrete **koppeling** van het collectiebeleid **met het veld**, met de arboprofessionals en vanaf 2005 ook branche-, werkgevers- en werknemersorganisaties (vraaggericht).

3 Functie en belang van de AB-NL

3.1 Inleiding

Uit het in het vorige hoofdstuk behandelde doel en collectiebeleid van de AB-NL vloeien een aantal kernactiviteiten met elk een eigen functie en belang. In dit hoofdstuk worden die activiteiten puntsgewijs besproken. Verder wordt de functie en het belang van de AB-NL in de Nederlandse arbokennisinfrastructuur behandeld.

3.2 Huidige activiteiten van de AB-NL en het belang ervan

1. Selectie en sanering van literatuur, databases, websites en andere informatiebronnen.
 - Belang: actualiteit, betrouwbaarheid en volledigheid van bibliotheek/database garanderen;
2. Bestellen, downloaden of hyperlinken van informatiebronnen.
 - Belang: zorgen voor de juiste content van de database;
3. Titelbeschrijven en documenteren.
 - Belang: zorgen voor de juiste beschrijving en eenvoudige terugvindbaarheid van de content in de database;
4. Het vaststellen van trefwoorden en het vervaardigen van abstracts bij het documenteren.
 - Belang: trefwoorden, maar met name abstracts dragen in belangrijke mate bij aan de terugvindbaarheid van het document. Toekomstige alternatieven hiervoor zijn automatische classificatie en taxonomieën;
5. Het controleren van documentbeschrijvingen (eindcheck).
 - Belang: garantie voor kwaliteit van de beschrijving en van de inhoud van de database;
6. Samenwerking met andere organisaties en het beroepsveld.
 - Belang: zeker stellen van een continue aanvoer van relevante ‘arbo-informatie’;
7. Samenwerking met uitgevers.
 - Belang: zorgen dat ook commerciële publicaties via de AB-NL fulltext zijn te benaderen, waarbij de AB-NL als intermediair optreedt om de doelgroepen gericht naar uitgeversdatabases door te linken.
8. Internationale samenwerking.
 - Belang: in navolging van de samenwerking met de zogenaamde Focal Point partners (Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk) zoekt de AB-NL nadrukkelijk samenwerking met soortgelijke organisaties (bibliotheken, documentatiecentra en kenniscentra) binnen het Europees Agentschap

3.3 Functie en belang van de AB-NL

Het belang van de AB-NL is de unieke collectie en de wijze waarop deze toegankelijk is (gemaakt). Het is de grootste ‘arbobibliotheek’ of ‘arbodatabase’ van Nederland waarin ‘arbo-informatie’ van talrijke organisaties en van uiteenlopende disciplines bijeen is gebracht en via documentbeschrijvingen en fulltext raadpleging toegankelijk

is. De AB-NL is de enige bibliotheek in Nederland die alle scripties van de opleidingen NSPOH en HVK bezit, heeft beschreven en ontsloten.

De collectie bevatte op 1 januari 2004 14.000 monografieën en 16.500 tijdschriftartikelen. In de totale collectie waren op 1 januari 2004 2546 digitale documenten opgenomen. Dat aantal groeit gestaag (ca. 100 per maand).

Verder is er een wederzijds belang is tussen de AB-NL en de bibliotheken van SZW, Arbeidsinspectie, IWI en CWI (de zogenaamde SANS-partners) door de samenwerking op het terrein van titelbeschrijven, documenteren en onderhoud van trefwoordenlijst. Met die samenwerking is het belang van een optimale beschikbaarstelling van 'arbo-informatie' zeker gediend.

Verspreiding of versnippering van de 'nationale arbo-informatie' betekent dat het raadplegen van die informatie zeer moeilijk en tijdrovend is, want waar moet je dan beginnen?. Belanghebbenden kunnen nu dankzij een centrale, nationale bibliotheek of database alle 'arbo-informatie' – gestructureerd en voldoende ontsloten - terugvinden. De AB-NL is bovendien met elke pc met internetverbinding vanaf elke werkplek te raadplegen. Tenslotte bezit de AB-NL een unieke collectie van scripties (zie hierboven) die in 2005 door digitalisering eenvoudig beschikbaar en toegankelijk zijn. De bedrijfsarts en veiligheidkundige in opleiding heeft daarmee een voorname, zo niet de voornaamste, bron van kennis in handen.

3.3 Conclusie

De verschillende activiteiten van de AB-NL zijn nodig om de unieke functie van de AB-NL in de Nederlandse arbokennisinfrastructuur te waarborgen en om een actuele en betrouwbare database te garanderen. Steeds meer doelgroepen in de arbokennisinfrastructuur kunnen daar hun voordeel mee doen. Zij hoeven geen tijdrovende energie te steken in het terugvinden van 'arbo-informatie'. Vanaf de pc op de werkplek of thuis kunnen zij een centrale, nationale arbobibliotheek of arbodatabase met gestructureerde en volledige informatie raadplegen.

4 De positie van de AB-NL in de Nederlandse arbokennisinfrastructuur

4.1 Inleiding

In de vorige hoofdstukken is de vernieuwing reeds besproken die de AB-NL in 2004 in gang heeft gezet. Vraagsturing en nieuwe doelgroepen zijn daar voorbeelden van. Verder zijn de functie en het belang van de AB-NL in de arbokennisinfrastructuur behandeld. In hoofdstuk 4 gaan we een stap verder. We beschrijven de positie van de AB-NL in die arbokennisinfrastructuur in 2004 en de positie vanaf 2005. Datzelfde doen wij voor financiering, doelgroepen, gebruik en bereik van de AB-NL en met de ontwikkeling van de AB-NL naar een virtueel kenniscentrum. Telkens met een blik in 2004 en over dat jaar heen in de toekomst. Met andere woorden: in dit afsluitende hoofdstuk is er tijd voor vernieuwing, is er plaats voor de nieuwe richting van de AB-NL.

4.2.1 AP-NL en AB-NL in 2004

De AB-NL is een integraal onderdeel van AP-NL. De AB-NL levert niet alleen een essentiële bijdrage aan de content van arbo.nl, maar zorgt er ook voor dat die content op de juiste wijze ontsloten wordt en eenvoudig terugvindbaar wordt gemaakt. De AB-NL is het geheugen en het archief van arbo.nl en gaat steeds meer in de richting van een kenniscentrum. Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) definieert een kenniscentrum als 'een organisatorische eenheid, die primair en minimaal tot taak heeft gefundeerde kennis over specifieke thema's beschikbaar te stellen en door te verwijzen naar gerelateerde kennis elders, met als doel externe kennisvragers, die deze kennis voor praktische doeleinden behoeven, actief, snel en effectief de betreffende kennis te kunnen laten vinden. Een gespecialiseerde website is hiervoor een gebruikelijk medium. (E. Ketting, *Kenniscentra in Nederland, Den Haag, SCP, 2002, Werkdocument 88*).

Daarmee vervult de AB-NL een geheel andere functie dan de zoekmachine. De laatste is een krachtige tool om op de juiste plaats op de website te komen, de AB-NL is een database die direct naar de gewenste inhoudelijke informatie leidt en deze informatie gestructureerd aanbiedt middels een goede documentbeschrijving en (in toenemende mate) de mogelijkheid het volledige document fulltext te raadplegen. Bovendien is de zoekmachine voor een belangrijk deel gebaseerd op de content van de AB-NL

4.2.2 AP-NL en AB-NL: 2005-2008

De AB-NL is en blijft een belangrijke activiteit van AP-NL. De AB-NL als database is en blijft een geïntegreerd onderdeel van arbo.nl. In de jaren 2005-2008 zal de AB-NL uitgroeien tot de kennisbank van arbo.nl. Dat heeft tot gevolg dat de 'traditionele' beschrijving en ontsluiting van boeken, rapporten, tijdschriftartikelen e.d. wordt uitgebreid naar 'niet-traditionele' informatiebronnen zoals websites (bestaand voorbeeld: Arbowebwijzer), factsheets, good practices, jurisprudentie e.d. In de toekomst zal arbo.nl de functie van attendering op (actuele) 'arbo-informatie' behouden en verbeteren. De AB-NL is dan de toegangspoort tot de 'arbo-informatie' uit de kennisbank en het geheugen/archief van de content van arbo.nl.

4.3.1 Financiering van de AB-NL in 2004

De rijksoverheid is de belangrijkste financierder van het Arbo Platform Nederland en daarmee ook van de AB-NL. Grondslag voor het Arbo Platform en voor die financiering is het SER-advies 97/35 : *Tweedelijnsinfrastructuur arbeidsomstandigheden / Commissie Arbeidsomstandigheden (3 juli 1997), Hoofdstuk 5: Visie van de Commissie Arbeidsomstandigheden op de tweedelijnsinfrastructuur*. Volgens het SER-advies heeft “(...) de overheid, als eindverantwoordelijke voor het arbeidsomstandighedenbeleid op nationaal niveau, een primaire verantwoordelijkheid heeft voor de instandhouding en ontwikkeling van een tweedelijnsinfrastructuur. Het geheel overlaten van de onderzoeks- en adviesfunctie aan de markt zal naar het oordeel van de commissie negatief uitpakken, omdat een aantal producten en diensten van de tweedelijns niet individualiseerbaar is en niet direct economisch nut oplevert voor de markt (...)” en “(...) dat de tweedelijnsinfrastructuur naar het oordeel van de commissie verzekerd moet zijn van een adequate financiering. Gezien het algemeen belang dat hier aan de orde is, acht de commissie het juist een taak van de overheid hiervoor zorg te dragen. Het bedrijfsleven levert met het instandhouden van de eerstelijnsinfrastructuur en via projectfinanciering al een aanzienlijke financiële bijdrage (...)”.

In een *brief van 15 oktober 2002* (onderwerp: voortgang arbokennisinfrastructuur; kenmerk: AVB/AIS/02/25347) van de *Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid M. Rutte aan de Tweede Kamer* wordt het belang van de arbokennisinfrastructuur onderstreept: “De arbokennisinfrastructuur draait om de beschikbaarheid van praktisch toepasbare kennis die de werkgevers, werknemers en andere actoren nodig hebben om hun verantwoordelijkheid inzake goede arbeidsomstandigheden, reïntegratie en preventie van arbeidsongeschiktheid en ziekteverzuim op te kunnen pakken. De arbokennisinfrastructuur is dan ook een essentieel onderdeel van het flankerend beleid rondom de WAO(...)”. In de brief wordt nadruk gelegd op de versterking van de vraaggestuurde kennisontwikkeling, -transfer en -implementatie. Om dit te realiseren worden drie sporen gevolgd:

1. “Het eerste spoor is gericht op het beter toegankelijk maken van bestaande kennis, zodanig dat die aansluit op de vraag. (...) Door toepassing van ICT (www.arbo.nl) is nog veel te winnen in de sfeer van betere toegankelijkheid van informatie (o.a. databases), koppeling van sites en oog voor toepasbaarheid van aangeboden informatie (...)”
2. “In het tweede spoor staat bestuurlijke versterking centraal. (...)”
3. “Het derde spoor betreft aansturing op de vraaggerichtheid van kennisproductie en op de communicatie tussen partijen in de arbokennisinfrastructuur: waar SZW optreedt als (mede)financier van projecten zal dit als voorwaarde worden opgenomen. (...)”

4.3.2 Financiering van de AB-NL: 2005-2008

Vanaf 2005 zal de AB-NL naast de overheidsbijdrage ook andere financieringsbronnen proberen aan te boren. Met de uitbreiding van het aantal doelgroepen moeten mogelijkheden onderzocht worden van financiering vanuit deze doelgroepen. Ook bij bestaande doelgroepen is wellicht een vorm van financiering denkbaar. De AB-NL beschrijft en bewaart alle scripties van de opleidingen NSPOH en HVK. In de nabije toekomst zouden ook andere ‘arbo-opleidingen’, ‘arbo-organisaties’ en bijvoorbeeld branche-organisaties hun digitale bezit bij de AB-NL kunnen onderbrengen. Zij kunnen daarmee aanzienlijk

besparen op eigen documentatiekosten. Het is niet meer dan redelijk dat daar een financiële vergoeding tegenover staat.

In het verleden is een poging gedaan om een dergelijke overheidsonafhankelijke financiering tot stand te brengen. Dat heeft toen tot geen resultaat geleid.

Voornaamste reden daarvan was dat partijen niet bereid waren om voor informatie te betalen. Desalniettemin zal de AB-NL in 2005 nieuwe mogelijkheden uitproberen.

4.4.1 Doelgroepen in 2004

Dankzij de huidige financiering van de AB-NL hebben alle arbodeskundigen in Nederland toegang tot een database met actuele en vrijwel volledige informatie over arbeidsomstandigheden, verzuim en reïntegratie in de vorm van kwalitatief goede documentbeschrijvingen en (steeds meer) fulltext documentraadpleging. Het zorgen voor actualiteit en volledigheid van een database is een continue investering, evenals de kwaliteit van de documentbeschrijving en de mogelijkheid om via die beschrijving een volledig document te raadplegen. Om de database actueel en volledig te houden zijn in 2004 onder meer contacten met beroepsverenigingen van ‘arbodeskundigen’ gelegd die ervoor zorgen dat het beroepsveld de noodzakelijke content aanlevert. Het tot stand brengen van deze contacten vereist een eenmalige investering die een volgend jaar voordeel oplevert door de continuïteit van contentaanlevering.

Voor het huidige financieringsbedrag krijgen in toenemende mate ook andere organisaties en beroepsgroepen toegang tot de AB-NL. Ten behoeve van werkgevers en werknemers zijn de zogenaamde brancheprofielen beschreven, ontsloten en fulltext te raadplegen. Ook voor brancheorganisaties, kenniscentra, verplegende en verzorgende beroepen is voldoende informatie beschikbaar.

4.4.2 Doelgroepen: 2005-2008

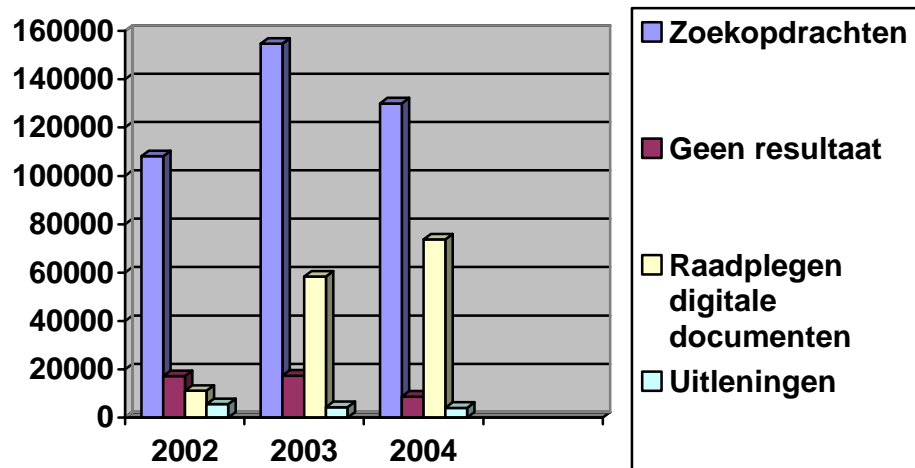
De AB-NL gaat zich meer profileren naar doelgroepen en niet meer uitsluitend richten op de uniforme groep arboprofessionals. Doelgroepen zijn: *bedrijfs- en verzekeringsartsen; arbeidsdeskundigen; arbeidshygiënisten; veiligheidskundigen; A&Oers*; werkgevers; werknemers; brancheorganisaties; beleidsmakers. De cursieve doelgroepen (de deskundigen) zullen reeds in 2004 invloed op de collectievorming uitoefenen, i.c. zorg dragen voor een continue aanvoer van ‘arbo-informatie’. De overige doelgroepen zullen vanaf 2005 voor dat doel benaderd worden. Die ontwikkeling loopt parallel met de zogenaamde ‘vernieuwing arbo.nl’ in 2004, waarin juist aandacht is voor doelgroepen als werkgevers en werknemers. De AB-NL gaat duidelijk met die ontwikkeling mee en zorgt verder voor de juiste doelgroepgerichte beschrijving en ontsluiting van de ‘arbo-informatie’.

4.5.1 Gebruik en bereik van de AB-NL in 2004

Op basis van de maandelijkse bezoek- en gebruikscijfers van de AB-NL is een opmerkelijke groei waar te nemen.

In 2004 hebben er **130.000 zoekopdrachten** in de AB-NL plaatsgevonden (totaal 2003: 154.671; totaal 2002: 108.114). In totaal **8715** van die zoekopdrachten leidden tot **geen resultaat** (totaal 2003: 17.383; totaal 2002: 17.213).

In 2004 zijn **73.731 digitale documenten geraadpleegd** (totaal 2003: 58.393; totaal 2002: 11.148). Het aantal **uitleeningen** liep terug van 6861 in 2001, 5564 in 2002, 4320 in 2003 naar **4036** in 2004. Er is een trend waarneembaar van een vermindering van de uitleen naar een groei van het rechtstreeks raadplegen van digitale documenten.

Het bereik van de AB-NL is in de eerste plaats Nederland; het is tenslotte een nationale bibliotheek/database. Toch zal de AB-NL – zoals eerder al is aangegeven - in navolging van de samenwerking met de zogenaamde Focal Point partners (Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk) nadrukkelijk ook samenwerking met soortgelijke organisaties (bibliotheken, documentatiecentra en kenniscentra) binnen het Europees Agentschap aangaan.

Een nadeel voor de AB-NL is de onbekendheid ervan. Dat zal wellicht mede te maken hebben met de beeldvorming over (traditionele) bibliotheken. Andere belangrijke oorzaken zijn het ontbreken van promotieactiviteiten voor de AB-NL en het ‘niet halen’ van de media. Aan alle activiteiten rond arbo.nl is in 2003 en 2004 wel aandacht besteed. Aan wellicht het belangrijkste onderdeel daarvan niet. Toch heeft de AB-NL juist in die jaren een aantal belangrijke vernieuwingen doorgevoerd, zoals meer aandacht voor branche-informatie, een aparte rubriek met informatie voor werkgevers en werknemers, een nieuwe gebruiksvriendelijke interface, vraagsturing vanuit de doelgroepen en een pilot met een Nederlandse uitgever om commerciële literatuur met de AB-NL als intermediair eenvoudiger toegankelijk te maken.

4.5.2 Gebruik en bereik van de AB-NL: 2005-2008

Met uitbreiding van het aantal doelgroepen streeft de AB-NL naar een aanzienlijke groei van het gebruik van de database. Om aan de AB-NL meer bekendheid te geven zal marketing een belangrijke en continue activiteit van de AB-NL worden. Promotie, voorlichting, presentaties en rechtstreekse benadering van doelgroepen zijn middelen om daaraan bij te dragen. Promotie over de voordelen moet de bekendheid (en gebruik) van de AB-NL vergroten. Voorlichting, presentaties en voortdurende aandacht voor vormgeving en gebruiksgemak van website en database zijn andere belangrijke activiteiten.

Hoewel de AB-NL een nationale bibliotheek/database is, moet wel overwogen worden om het bereik te vergroten in navolging van het Europese focal point netwerk. Met de ontwikkeling van een Europese thesaurus bij het agentschap in Bilbao is daartoe reeds een eerste stap gezet. De ontwikkeling naar een Europese arbobibliotheek of -database zou een volgende stap kunnen zijn. In 2005 zou daar meer duidelijkheid over moeten zijn.

4.6.1 Documentatiecentrum in 2004

Zoals in vorige hoofdstukken al is aangegeven heeft de AB-NL vanaf 2003 een belangrijke stap naar vernieuwing gezet. Toch is de AB-NL in 2004 in de eerste plaats nog steeds een documentatiecentrum. Het merendeel van de informatie is in folio en kan door derden geleend worden. En hoewel het aantal fulltext raadpleegbare documenten fors groeit, is dat aantal momenteel onvoldoende om nieuwe doelgroepen van de gewenste informatie te voorzien. Nieuwe doelgroepen moeten ook niet met de mogelijkheid van lenen van documenten worden benaderd. Het lenen is voor klanten veelal kostbaar en de uitlending voor de AB-NL niet (meer) kostendekkend. Vanaf 2005 zal de AB-NL een compleet nieuwe koers gaan varen.

4.6.2 Virtueel kenniscentrum: 2005-2008

In 2006 is de AB-NL een virtuele bibliotheek. Vanaf medio 2005 zal de AB-NL geen folioprodukten meer aanschaffen. De toegang tot informatie verloopt uitsluitend via pdf-bestanden of hyperlinks, of via de websites van uitgevers. Scripties van de opleidingen zijn volledig gedigitaliseerd. Andere veel uitgeleende/geraadpleegde documenten zijn bij toestemming van de rechthebbende ook gedigitaliseerd. De (beschrijvingen van de) tot medio 2005 aangeschafte foliodocumenten blijven wel in de bibliotheek/database staan overeenkomstig de saneringsrichtlijnen. De niet meer kostendekkende uitleen komt per 1 januari 2006 te vervallen.

4.7 Conclusie

De AB-NL is en blijft een belangrijke activiteit van AP-NL. De AB-NL als database is en blijft een geïntegreerd onderdeel van arbo.nl. Hoewel de overheid als eindverantwoordelijke voor het arbeidsomstandighedenbeleid op nationaal niveau, een primaire verantwoordelijkheid heeft voor de instandhouding en ontwikkeling van een tweedelijnsinfrastructuur, zal de AB-NL vanaf 2005 naast de overheidsbijdrage ook andere financieringsbronnen proberen aan te wenden.

Tot 2004 heeft de AB-NL zich vooral gericht op de arboprofessional. In de nieuwe strategie zal de AB-NL ook andere doelgroepen van relevante informatie gaan voorzien. Met uitbreiding van het aantal doelgroepen streeft de AB-NL naar een aanzienlijke groei van het gebruik van de database. Om aan de AB-NL meer bekendheid te geven zal marketing een belangrijke en continue activiteit van de AB-NL worden.

In de komende jaren zal de AB-NL uitgroeien van een modern documentatiecentrum naar een virtueel kenniscentrum met gerichte informatie voor de verschillende doelgroepen.

5. Samenvattende eindconclusie

De AB-NL maakt integraal onderdeel uit van de activiteiten t.b.v. het Arbo Platform Nederland. Doel van de AB-NL is het werven, beschrijven, toegankelijk maken en beschikbaarstelling van vastgelegde kennis en (naslag)informatie op het domein Arbeidsomstandigheden, verzuim en reïntegratie. Op deze wijze is er één informatie- en kennisknooppunt dat zicht geeft op de stand van de techniek, wetenschap en regelgeving.

Uitgaande van het doel van de AB-NL is het opstellen en formuleren van een collectiebeleid van essentieel belang. Vraagsturing staat centraal in het collectiebeleid van de AB-NL vanaf 2004.

Kernactiviteit is niet meer de coördinatie van de collectie door een professional in dienst van de AB-NL (aanbodgericht), maar de concrete koppeling van het collectiebeleid met het veld, met de arboprofessionals en vanaf 2005 ook branche-, werkgevers- en werknemersorganisaties (vraaggericht).

Uit het doel en collectiebeleid van de AB-NL vloeien een aantal kernactiviteiten met elk een eigen functie en belang voort. Die activiteiten zijn nodig om de unieke functie van de AB-NL in de Nederlandse arbokennisinfrastructuur te waarborgen en om een actuele en betrouwbare database te garanderen. Steeds meer doelgroepen in de arbokennisinfrastructuur kunnen daar hun voordeel mee doen.

De AB-NL is en blijft een belangrijke activiteit van AP-NL. De AB-NL als database is en blijft een geïntegreerd onderdeel van arbo.nl. Hoewel de overheid als eindverantwoordelijke voor het arbeidsomstandighedenbeleid op nationaal niveau, een primaire verantwoordelijkheid heeft voor de instandhouding en ontwikkeling van een tweedelijnsinfrastructuur, zal de AB-NL vanaf 2005 naast de overheidsbijdrage ook andere financieringsbronnen proberen aan te wenden.

Tot 2004 heeft de AB-NL zich vooral gericht op de arboprofessional. In de nieuwe strategie zal de AB-NL ook andere doelgroepen van relevante informatie gaan voorzien. Met uitbreiding van het aantal doelgroepen streeft de AB-NL naar een aanzienlijke groei van het gebruik van de database. Om aan de AB-NL meer bekendheid te geven zal marketing een belangrijke en continue activiteit van de AB-NL worden.

In de komende jaren zal de AB-NL uitgroeien naar een virtueel kenniscentrum met uitsluitend digitale informatie, geselecteerd en aangeleverd door het 'veld' en daarmee optimaal gericht op de informatiebehoeften van de verschillende doelgroepen.
